

АРХАНГАЙ АЙМГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН
ХУРЛЫН ТЭРГҮҮЛЭГЧДИЙН
ТОГТООЛ

2019 оны 10 сарын 22 өдөр

Дугаар 51

Эрдэнэбулган сум

Аймгийн эрчим хүч хэмнэх дэд хөтөлбөр
батлах тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1.17 дахь заалт, Эрчим хүч хэмнэлтийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.2 дахь заалт, Засгийн газрын 2017 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 274 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь.

1.Аймгийн эрчим хүч хэмнэх дэд хөтөлбөрийг хавсралтаар баталсугай.

2.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн орон нутгийн төсөвт тусгуулж, хэрэгжилтийг хангуулан, хяналт тавьж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга / Ц.Мөнхнасан/ -д үүрэг болгосугай.

ХУРЛЫН ДАРГА Б.ӨСӨХБАЯР

ЭРДЭНЭБУЛГАН СУМ

**АРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЭРЧИМ ХҮЧ
ХЭМНЭХ ДЭД ХӨТӨЛБӨР**

2019 он

АГУУЛГА

0. Танилцуулга

.....

1. Нийтлэг үндэслэл

.....

2. Дэд хөтөлбөрийн зорилго

.....

3. Дэд хөтөлбөрийн зорилт

.....

4. Дэд хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

.....

5. Дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

.....

6. Дэд хөтөлбөрийн үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

.....

7. Дэд хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр, шаардагдах хөрөнгө

.....

8. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

.....

9. Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

.....

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2019 оны 10 дугаар сарын 22 ны өдрийн
51 дугаар тогтоолын хавсралт

**АРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЭРЧИМ ХҮЧ
ХЭМНЭХ ДЭД ХӨТӨЛБӨР
(2019-2022 он)**

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

Аймгийн эрчим хүчийг хэмнэж зүй зохистой хэрэглэх нь эрчим хүчний үйлдвэрлэл, түгээлтийн үр ашиг сайжрах, орон нутгийн эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх, ажил, үйлчилгээний бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, ард иргэдийн ая тухтай амьдрах орчныг сайжруулах юм.

“ЭБЦТС” ТӨХК-ийн Архангай салбар Архангай аймгийн төв Эрдэнэбулган сум болон 10 сум 12 баг, Хөвсгөл, Завхан аймгийн 4 сум 12 багийн нутаг дэвсгэрийн цахилгаан эрчим хүчээр хангах үйл ажиллагаа хариуцан ажилладаг. 35/10 кВ-ын 7, 35/0,4 кВ-ын 14, 10/0,4 кВ-ын 110 гаруй дэд станц, 35 кВ-ын 369,2 км, 10 кВ-ын 540 км, 0,23-0,4 кВ-ын 220 гаруй км агаарын шугамаар ЦЭХ-ийг дамжуулан түгээж байна. 110/35/10 кВ-ын Цэцэрлэг дэд станц өвлийн оргил ачааллын үед 6,5 мВт, зуны бага ачааллын үед 3,5 мВт ачаалал авдаг ба 10 мВА чадалтай хоёр трансформатортай байна. 35/10 кВ-ын 7 дэд станцын нийлбэр чадал нь 3,65 мВА бөгөөд өвлийн оргил ачааллын үед 2,1 мВт ачаалал авдаг. Аймгийн төвд 10/0,4 кВ-ын 68 дэд станц байдаг ба ачааллын хувьд 65%-иас дээш ачаалалтай ажилладаг.

Аймгийн хэмжээнд айл өрхийн 13888, аж ахуйн нэгж, байгууллагын 1294 хэрэглэгчдэд өвлийн улиралд 3.5сая кВ/цаг, зуны улиралд 2.5сая кВ/цаг, аймгийн төвийн хэмжээнд айл өрхийн 5900, аж ахуйн нэгж, байгууллагын 520 хэрэглэгчдэд өвлийн улиралд 1.8сая кВ/цаг, зуны улиралд 1.6сая кВ/цаг цахилгаан эрчим хүч түгээж байна. Түгээлтийн алдагдал 2016 онд 20-21%, 2017 оны 18.6%, 2018 оны байдлаар 17.1%-ийн алдагдалтай байна.

Иймд дээр дурдсан хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх зорилгоор боловсруулсан Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд энэхүү дэд хөтөлбөрийг боловсрууллаа.

Хоёр. Дэд хөтөлбөрийн зорилго

2.1. Дэд хөтөлбөрийн зорилго:

Архангай аймгийн хэмжээнд эрчим хүчийг зөв зохистой ашиглах, цахилгаан, дулаан хангамжийн системийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, хэмнэх, алдагдлыг бууруулж, байгаль орчны болон агаарын бохирдлыг бууруулахад энэхүү дэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Гурав. Дэд хөтөлбөрийн зорилт

3.1. Дэд хөтөлбөрийн зорилгыг хэрэгжүүлэхийн тулд дараах зорилтуудыг дэвшүүлж байна:

3.1.1. Орон нутагт эрчим хүч хэмнэлтийн бодлого хэрэгжүүлэх үндсэн чиглэлүүдийг тодорхойлох;

3.1.2 Орон нутгийн харьяа эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдэд явуулах хэмнэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэх;

3.1.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж компани байгууллагуудад эрчим хүчний хэмнэлтийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

3.1.4. Орон нутгийн иргэд, олон нийтэд эрчим хүчний хэмнэлтийг сурталчлах ажлыг зохион байгуулах, орон нутгийн боловсролын байгууллагуудтай хамтран ерөнхий боловсролоор дамжуулан эрчим хүчний хэмнэлт-зохистой хэрэглээнд хүүхдүүдийг сургах, төлөвшүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэх;

3.1.5. Орон нутгийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг эрчим хүчний хэмнэлттэй байдлаар төлөвлөх, орон нутгийн мэргэжлийн хяналт, шалгалтын нэгжээр дамжуулан хэрэгжүүлж буй төсөл хөтөлбөрт хяналт тавих замаар эрчим хүчний хэмнэлттэй, үр ашигтай байлгах;

3.1.6. Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийг хэрэгжүүлж ажиллах;

3.1.7 Эрдэнэбулган суманд 10/0.4кВ цахилгаан түгээх сүлжээний сайжруулалт, шинэчлэлтийн төсөл хэрэгжүүлэх;

Дөрөв. Дэд хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

4.1. "Орон нутагт эрчим хүч хэмнэлтийн бодлого хэрэгжүүлэх үндсэн чиглэлүүдийг тодорхойлох" зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1. Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр түүнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд холбогдох газар, хэлтэс, агентлаг, мэргэшсэн хувийн болон олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллах;

4.1.2.Төсвөөс санхүүждэг орон нутгийн байгууллагуудын бүртгэлийг хийх, тэдгээр байгууллагуудад эрчим хүчний үр ашиг, хэмнэлтийн ажлыг зохион байгуулахад мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

4.2.“Орон нутгийн харьяа эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдэд явуулах хэмнэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.2.1.Эрчим хүчний үйлдвэрлэл түгээлтийн үр ашгийг сайжруулахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалт, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

4.2.2.Их болон урсгал засварыг эрчим хүчний хэмнэлттэй, үр ашигтай тоног төхөөрөмжөөр хийж гүйцэтгэх;

4.2.3.Дулааны эрчим хүчний хэрэглээг тоолуураар тооцох үндсэн нөхцлийг бүрдүүлэх, үнэ, тарифыг бодит өртөгт тулгуурлан тогтоох;

4.2.4.Эрчим хүчийг тоолуураар борлуулах үйл ажиллагааг идэвхижүүлэх, тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдэд шаардлага тавьж ажиллах;

4.3.“Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж компани байгууллагуудад эрчим хүчний хэмнэлтийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.3.1.Төсөвт байгууллагуудын дулааны хэрэглээг тоолууржуулах ажлыг хэрэгжүүлэх, тоолуурын заалтаар төлбөр тооцоог хийдэг болох;

4.3.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж компани байгууллагуудын барилга байгууламжид дулааны алдагдлыг хэмжиж, дулаалах шаардлагатай барилгыг тодорхойлж үе шаттай арга хэмжээ авах;

4.3.3.Гудамж, нийтийн эзэмшлийн талбайн гэрэлтүүлгийн системийг сайжруулах /Эрчим хүчний хэмнэлттэй лед болон нарны зайн гэрэл гэх мэт/;

4.4.“Орон нутгийн иргэд, олон нийтэд эрчим хүчний хэмнэлтийг сурталчлах ажлыг зохион байгуулах, орон нутгийн боловсролын байгууллагуутай хамтран ерөнхий боловсролоор дамжуулан эрчим хүчний хэмнэлт, зохистой хэрэглээнд хүүхдүүдийг сургах, төлөвшүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.4.1.Орон нутагт эрчим хүч хэмнэх өдөрлөг, үзэсгэлэн зохион байгуулж иргэд олон нийтэд нээлттэй мэдээ мэдээлэл өгөх, ажлыг зохион байгуулах. /Эрчим хүчний хэмнэлттэй бараа, барилгын материал, дулааны тусгаарлагын материал зэрэг/ гэх мэт;

4.4.2. Орон нутгийн боловсролын байгууллагатай хамтран ерөнхий боловсролын сургуулиудаас Эрчим хүч хэмнэлтийн сургагч багш бэлдэх, бага болон дунд ангийн хүүхэд багачуудад эрчим хүч хэмнэх зохистой хэрэглээг хэвшүүлэх;

4.4.3. Орон нутгийн телевиз, радио fm, веб сайтаар дамжуулан эрчим хүч хэмнэх видео, бичлэг гэх мэт ажлыг зохион байгуулах, түгээх;

4.5. “Орон нутгийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг эрчим хүчний хэмнэлттэй байдлаар төлөвлөх, орон нутгийн мэргэжлийн хяналт, шалгалтын нэгжээр дамжуулан хэрэгжүүлж буй төсөл хөтөлбөрт хяналт тавих замаар эрчим хүчний хэмнэлттэй, үр ашигтай байлгах” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.5.1. Орон нутгийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх төсөл хөтөлбөрт үр ашгийн тооцоо хийлгүүлж хэвших, эрчим хүчний хэмнэлттэй байдлаар төлөвлөж хийлгүүлэх, хэрэгжилтийг хянах;

4.5.2. Орон нутгийн санхүүжилтээр хэрэгжих төсөл арга хэмжээнд мэргэжлийн хяналт, шалгалтын нэгжээр эрчим хүчний хэмнэлттэй эсэхэд хяналт тавьж ажиллах;

4.6. “Эрчим хүчний хэмнэлтийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийг хэрэгжүүлж ажиллах” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.6.1. Аймаг, сумын Засаг дарга эрчим хүч хэмнэлтийн тухай хууль тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гаргасан эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг хангах;

4.6.2. Аймаг, сумын Засаг дарга эрчим хүч хэмнэлтийн талаар орон нутгийн бодлогыг холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх;

4.6.3. Аймаг, сумын Засаг дарга эрчим хүч хэмнэлтийн талаар хэрэгжүүлсэн ажлын гүйцэтгэлийг Эрчим хүч хэмнэлтийн зөвлөлд хүргүүлэх;

4.7 “Эрдэнэбулган суманд 10/0.4кВ цахилгаан түгээх сүлжээний сайжруулалт, шинэчлэлтийн төсөл хэрэгжүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.7.1 10/0,4 кВ-ын дэд станц барих;

4.7.2 10 кВ-ын 800 м хос кабель шугам татах;

4.7.3 0,4 кВ-ын агаарын шугамын модон хийцийг төмөр бетон тулгуураар солих, агаарын шугамыг бүрээстэй утсаар бүрэн солих, барилга, орон сууцны оруулгын кабелийг шинэчлэж хос кабель татах;

4.7.4 Хэрэглэгчийн 220 В-ын 5900, 380 В-ын 520 ширхэг тоолуурыг ухаалаг Смарт тоолуураар солих;

4.7.5 Хэрэглэгчдэд үйлчлэх төв байгуулах, программ хангамжийг шинэчлэн сайжруулах;

Тав. Дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

5.1. Дэд хөтөлбөрийг 2019-2022 онд хэрэгжүүлнэ.

Зургаа. Дэд хөтөлбөрийн үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

6.1. Дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараах үр дүнд хүрнэ:

6.1.1. Орон нутгийн эрчим хүчний хэрэглээнд гол байр суурь эзэлдэг том аж ахуйн нэгжийн бүртгэл хийж, барилгын болон эрчим хүчний үндсэн судалгаа хийгдсэн байна. (Бүртгэлд гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулалттай байгууллагуудыг бүгдийг хамруулна)

6.1.2. Эрчим хүчний үйлдвэрлэл, түгээлтийн үр ашиг сайжирсан байна.

6.1.3. Их болон урсгал засварын ажлыг Эрчим хүчний үр ашигтай материал, тоног төхөөрөмжөөр шийдэж, дулааны алдагдал бууруулах ажил хийгдсэн байна.

6.1.4. Орон нутгийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид дулааны тоолуурын тарифтай болсон байна.

6.1.5. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн үнэ, тарифт тоолууржуулах ажлын зардлыг шат дараалан тусгаж тоолууржуулах ажил үе шаттай хэрэгжсэн байна.

6.1.6. Гэрэлтүүлгийн цахилгааны эрчим хүчний зардал хэмнэнэ.

6.1.7. Орон нутгийн боловсролын байгууллагатай хамтран Эрчим хүч хэмнэлтийн сургагч багштай болсон байна. Сурагчдад эрчим хүч хэмнэх зохистой хэрэглээний талаар мэдэгдэхүүнийг батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу өгсөн байна.

6.1.8. Эрчим хүч хэмнэх ажлын хүрээнд Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос бэлдсэн видео бичлэг, шторк, зурагт хуудас зэргийг олонд түгээх ажлыг эхлүүлсэн байна.

6.1.9. Орон нутгийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх төсөл хөтөлбөрт үр ашгийн тооцоо хийгдсэн, эрчим хүчний хэмнэлтийн арга хэмжээнүүд авагдсан байна.

6.1.10. Төсөл хөтөлбөрийн гүйцэтгэлд мэргэжлийн байгууллагаар хяналт, дүгнэлт гаргуулсан байна.

6.1.11. Төсөл хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны үр дүнд эрчим хүчний хэмнэлт гарсан байна.

6.1.12. Жил бүрийн эхний улиралд багтаан орон нутагт хийгдсэн эрчим хүчний хэмнэлтийн ажлын тайланг Эрчим хүчний зохицуулах хороонд хүргүүлнэ.

6.1.13.Барилгын дулааны алдагдал буурна.

6.1.14. Цахилгаан эрчим хүчний алдагдал 17%-иас 8% болж буурна.

6.1.15. Хэрэглэгчдийн цахилгаан эрчим хүчний хангамжийн найдваржилт дээшилнэ

6.1.16.Шугам сүлжээ, тоног төхөөрөмжид гарах тасралт багасаж, засварын зардал үлэмж хэмжээгээр багасна.

6.1.17.Хэрэглэгчид хэрэглэсэн цахилгаан эрчим хүчнийхээ хэрэглээг хянах, зүй зохистой хэрэглэх боломж бүрдэнэ.

6.1.18.Гэр хорооллын айл өрхүүд шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд бүрэн хамрагдана.

6.1.19.Хангагч хэрэглэгчийн хоорондын хамтын ажиллагаа сайжирна.

6.1.20.Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дүгнэхдээ 2019 оны жилийн эцсийн үзүүлэлтийг суурь үзүүлэлт болгон ашиглах бөгөөд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнг дараах шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

**Долоо. Дэд хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр,
шаардагдах хөрөнгө**

7.1.Дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

7.1.1. Орон нутгийг хөгжүүлэх сан (жил бүр 5 хүртэл хувь);

7.1.2. олон улсын байгууллага, хандивлагч орны зээл, тусламж, төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилт;

7.1.3. аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөрөнгө;

7.1.4. банк, санхүүгийн байгууллагын хөнгөлөлттэй зээл;

7.1.5. олон улсын байгаль хамгаалах сангийн санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт;

7.1.6. бусад эх үүсвэр.

Найм. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

8.1.Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулах, салбар дундын бодлого, үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах, дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ хийх чиг үүргийг аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс хариуцан гүйцэтгэнэ.

8.2. Ажлын хэсэг байгуулах, сумдыг татан оролцуулах;

8.3.Аймгийн хэмжээнд дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих ажлыг аймгийн Засаг дарга, Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөл, Эрчим хүч хэмнэлтийн зөвлөлтэй хамтран гүйцэтгэнэ.

Ес.Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

9.1.Орон нутгийн хэмжээнд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг аймгийн Засаг дарга, Тамгын газрын Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс, Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөлтэй хамтран гүйцэтгэж тайлангаа Эрчим хүч хэмнэлтийн зөвлөлд хүргүүлнэ.

9.2.Хөтөлбөрийн явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, шалгуур үзүүлэлтэд холбогдох хууль, журамд заасны дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

---oOo---